

אכיפה אזרחית לקידום השוויון: תביעות נזיקין בנושאי נגישות והפליה של אנשים עם מוגבלות

עו"ד ד"ר יועד הלבנסברג,

ממונה תביעה – ראש צוות התביעות האזרחי, נציבות שוויון זכויות

השתלמות ביני שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות,

המכון להשתלמות פרקליטים ויועצים משפטיים, 20/9/2023

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

אכיפה אזרחית: על מה נדבר היום

- למה אכיפה? ולמה אזרחית? מה לשווין וזכויות אדם ולדיני הנזיקין?
- עוולה אזרחית: על מסגרת האכיפה האזרחית ותוכנה
- הסדרים נזיקיים מיוחדים בחוק, וחריגה מדיני הנזיקין הכלליים: על מה ולמה?
- דוגמאות לתביעות
- אתגרים בייצוג אנשים עם מוגבלות בתביעת שווין זכויות
- ממשקי עבודה בינינו, דגשים לעבודת המשפטן בשירות המדינה והפרקליט בתביעות שבהן עולה סוגיה מתחום שווין הזכויות
- -----
- תביעות ייצוגיות מכוח פרט 9:
- מאפיינים מיוחדים, תביעת אגד, הדו"ח ה"בין משרדי" וביקורת הנציבות, עניין חטיב

למה אכיפה? ולמה אזרחית?

למה? קודם כל כדי לשנות את המציאות המתגרת

התמודדות מתמדת עם חסמים, אי הבנה ודעות קדומות.
 "מכשולים פיסיים בצד דעות קדומות וסטריאוטיפים,
 מולידים ניכור והרחקה. אלה האחרונים מחזקים דעות
 קדומות, וחוזר חלילה. מטרתו של חוק שוויון זכויות לאנשים
 עם מוגבלויות להביא לפריצתו של מעגל קסמים זה ולפתוח
 את שערי החברה להשתלבותם המלאה של אנשים עם
 מוגבלויות בקרבה. שוויון, שילוב מלא ושיתוף בחברה הם
 אפוא מטרותינו." (הצעת חוק שוויון זכויות לאנשים עם
 מוגבלות, התשנ"ו-1996, ה"ח 2525 (התשנ"ו) 628).

בישראל חיים כ - 1.5 מיליון אנשים עם מוגבלות

כ- 511,000

אנשים עם מוגבלות

בגילאי +65

אנשים בני +65 מהווים

33% מהאנשים עם מוגבלות

50% מקבוצת הגיל

כ- 784,500

אנשים עם מוגבלות

בגיל עבודה 18-64

אנשים בגיל העבודה מהווים

50% מהאנשים עם מוגבלות

17% מקבוצת הגיל

כ- 269,000

ילדים עם מוגבלות

בגילאי 0-17

ילדים מהווים

17% מהאנשים עם מוגבלות

9% מקבוצת הגיל

למה דיני נזיקין?

מטרת החוק (ס' 2)

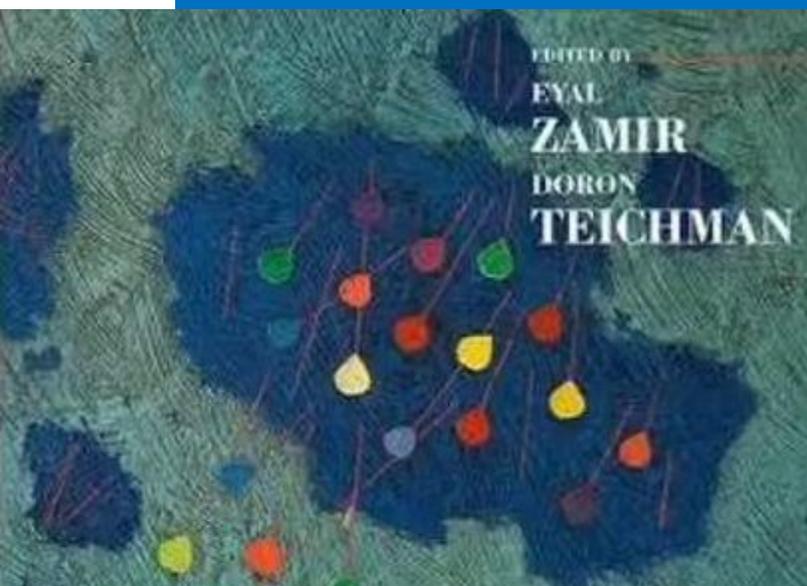
"להגן על כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלות, ולעגן את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו"

למה דיני נזיקין?

**מהות דיני הנזיקין היא הגנה על זכויות
שבדין:**

“Tort law is the set of legal rules that assigns liability for invasions of legally protected interests... usually with no prior familiarity between the parties.”

16. Behavioral Economics and Tort Law
YOED HALBERSBERG AND EHUD GUTTEL

405

בזכות – ולא בחסד!

עקרון יסוד (ס' 1): זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ומחויבותה של החברה בישראל לזכויות אלה, מושתתות על ההכרה בעקרון השוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם ועל עקרון כבוד הבריות

הזכות לקבל החלטות (ס' 4): אדם עם מוגבלות **זכאי** לקבל החלטות הנוגעות לחייו, על פי רצונו והעדפותיו, והכל בהתאם להוראות כל דין.

סעיפי זכויות ספציפיות (19, 19ב, 19ג...)

תכליות דיני הנזיקין

צדק מתקן:

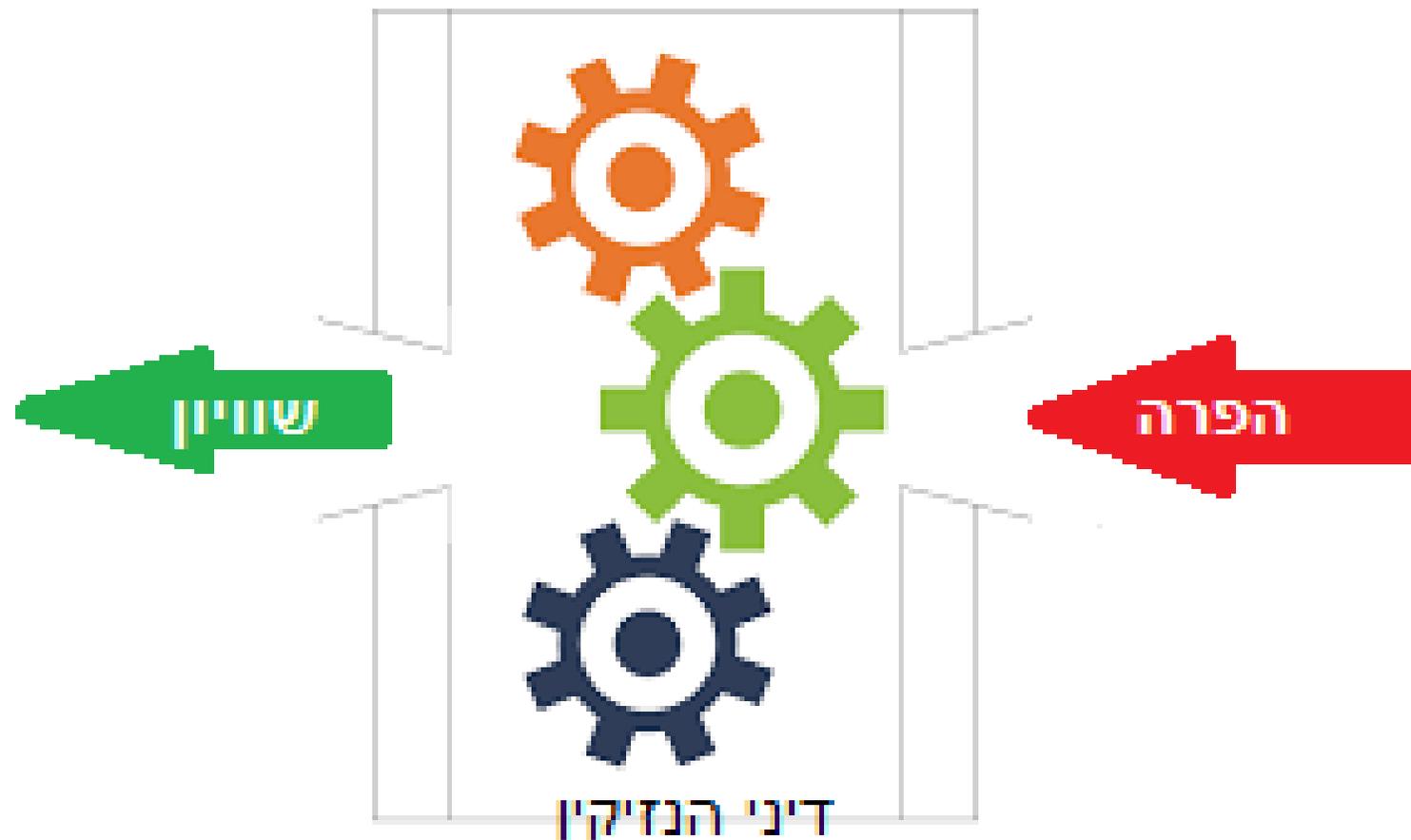
העצמה. עקרון יסוד בזכויות אנשים עם מוגבלות (ס' 4)

Nihil de nobis, sine nobis

הרתעה

צדק חלוקתי

איך?

הגנה על זכויות אע"מ באמצעות דיני הנזיקין:

1. איסור הפליה
2. חיוב בביצוע התאמות נגישות
3. קביעת עוולה נזיקית, בצד הסדרים נזיקיים מיוחדים

ת"צ 21458-03-14 ראובן ברון נ' רכבת ישראל (פורסם בנבו, 31.12.2022)

היעדר הנגשה שפוגעת בשירות - מהווה הפליה מחמת מוגבלות (ס' 56 לפסק הדין)

עוולה אזרחית

ס' 19 נא (א) לחוק:

"מעשה או מחדל בניגוד להוראה לפי פרק זה, פרק ה' או לפי הוראות הנגישות לפי חוק התכנון והבניה הוא עוולה אזרחית, **והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליו, בכפוף להוראות סעיף זה.**"

בין היתר, ס' 12 לפקנ"ז.

איסור הפליה

איסור הפליה במקום ציבורי ושירות ציבורי

ס' 19 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות:

(א) **מי שעיסוקו** במתן **שירות ציבורי**, בהפעלת **מקום ציבורי** או בהספקת מוצר, לא יפלה אדם **מחמת מוגבלותו** בכל אחד מאלה, לפי הענין:

(1) לא יסרב –

(א) לאפשר לו גישה למקום ציבורי או לחלק ממנו;

(ב) לתת לו שירות ציבורי;

(ג) לספק לו מוצר;

(ד) לאפשר לו שימוש בשירות ציבורי או הנאה משירות ציבורי;

(2) לא יקבע תנאי שלא ממין הענין המונעים או המגבילים, במישרין או בעקיפין, שימוש בשירות ציבורי או במקום ציבורי, או הנאה משירות ציבורי, ממקום ציבורי או בהספקת מוצר;

(3) לא ייתן שירות ציבורי ולא יספק מוצר בתנאים הנופלים מאלה שבהם הוא ניתן בדרך כלל.

לא נדרש יסוד נפשי

הגדרת הפליה - באמנת האו"ם

ס' 2:

הפליה הינה: כל הבחנה, הדרה, או הגבלה בשל מוגבלות, אשר מטרתה או תוצאתה היא פגיעה או ביטול של ההכרה, ההנאה, או המימוש, בשוויון עם אחרים, של כל זכויות האדם וחירויות היסוד בתחום הפוליטי, הכלכלי, החברתי, התרבותי, האזרחי או כל תחום אחר...".

חוק איסור הפליית אנשים עם עיוורון המלווים בכלבי נחייה

צמד - אגודת העיוורים הנעזרים בכלבי נחייה - אודות כלבי נחייה

החוק מעגן את זכותם של הכלב והנעזר בכלב, להיכנס לכל מקום ציבורי

Pause (k)

7:30 / 9:57

איסור הפליה במקום ציבורי ובשירות ציבורי

מקום ציבורי: פתוח לכל הציבור או לחלק בלתי מסויים ממנו / מקום שניתן בו שירות ציבורי

שירות ציבורי: שירות שמיועד לכל הציבור או חלק בלתי מסויים ממנו / ניתן בידי גוף ציבורי/ ניתן במקום ציבורי

העיקרון: הבחנה בין המתחם הפרטי לבין הציבורי ככלל, במתחם האישי/פרטי – אין חובה

תא (ב"י) 32097-04-18 נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בעניינו של פלוני נ' עיר השעשועים בע"מ

אדם עם מוגבלות נפשית ביקר עם בתו בלונה-פארק. השניים קיבלו צמידים המעידים על זכאותם לפטור מעמידה בתור. כשהאב ובתו הגיעו לתור כדי לעלות על מתקן שמוגדר כמתקן אקסטרים, נציגי הלונה-פארק לא איפשרו זאת.

טענתנו:

בלונה-פארק יש פרקטיקה מפלה ששוללת באופן גורף ושרירותי מאנשים עם צמידי אל-תור מלעלות על מתקני אקסטרים. טענת עיר השעשועים: הם לא מפלים בצורה שרירותית, אלא מפעילים שיקול דעת פרטני.

החלטת בית המשפט

"(ה)סירוב לספק מוצר או שירות... מקורו בסטראוטיפ, מודע או לא מודע, המתייג אותו כאדם פגום וסטראוטיפ זה הניע את מקבל החלטה לנהוג בו באופן שונה משיקולים שלא לעניין. החלטה על סמך סטיגמה, בלא לבצע בדיקה פרטנית של אופי המוגבלות ובלא לבסס את החלטה על תשתית עובדתית הולמת, פוגעת בזכות לשוויון וחזקה שהיא מפלה."

נפסקו מלוא הפיצויים+הוצאות ושכ"ט.

משמעות

אם נותן שירות נתקל באדם שזכאי לפטור מתור, אסור לו להניח הנחות על הסיבה שבגללה ניתן הפטור. נותן שירות שמנע מאדם עם מוגבלות האפשרות לקבל שירות מבלי לבדוק האם המוגבלות הספציפית שלו מונעת ממנו לקבל את השירות, מבצע אפליה אסורה, ועשוי להיות מחויב לשלם פיצויים לאותו אדם.

על פסק הדין הוגש ערעור. הערעור נדחה! (ע"א 22040-10-22 עיר השעשועים ואח' נ' נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, 16.5.2023)

דוגמאות נוספות לתביעות בנושא הפליה

עניין אל-על¹: שירות פוגעני עולה כדי הפליה מחמת מוגבלות (=שירות בתנאים נחותים) מנגד: עניין בנק המזרחי² – יש עילה אזרחית אבל לא הפליה.

ישיבה מחוץ למסעדה בשל כלב נחיה, מניעת כניסה למונית/אוטובוס/סופרמרקט

דרישה לחוות דעת רפואית

הפקעת מחיר במונית נגישה = הפליה.

הפרדה בפעוטון

דרישה למלווה וסילוק ממכון כושר

¹ת"א(נת') 9228-10-16 נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות נ' אל על נתיבי אוויר לישראל בע"מ (לא פורסם, 22/4/2020)

²ת"א(חי') 36644-12-19 נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ (פורסם בנבו, 17/1/2022)

נגישות

דוגמאות לתביעות שהוגשו על ידי הנציבות

אנשים עם מוגבלות פיזית

קבורה בקומות ללא מעלית

מכירת כרטיסים למקומות לא נגישים

מקומות ציבוריים לא נגישים: אולמות אירועים / מלונות / קניון / מקווה / בתי ספר

תביעות בגין היעדר הנגשה פרטנית של בתי ספר

היעדר מעלית

היעדר התאמות לתלמידים עם מוגבלות בראיה / בשמיעה

תביעה ייצוגית

אי הפעלת כריזה באוטובוסים עירוניים (30%)

דוגמאות לתביעות שהוגשו על ידי הנציבות

אנשים עם מוגבלות נפשית
שלילת הזכות לפטור מתור בסופרמרקט

ילדים עם אוטיזם
שלילת הפטור מתשלום עבור מלווה

מוגבלות קוגניטיבית
התאמות בבחינות

שלא בעניינו של אדם:
בתי מלון, חברות אוטובוסים מיוחדים, מבנים חדשים

הסדרים נזיקיים מיוחדים בחוק השוויון

הסדרים נזיקיים מיוחדים: למה?

מאפייני אנשים עם מוגבלות:

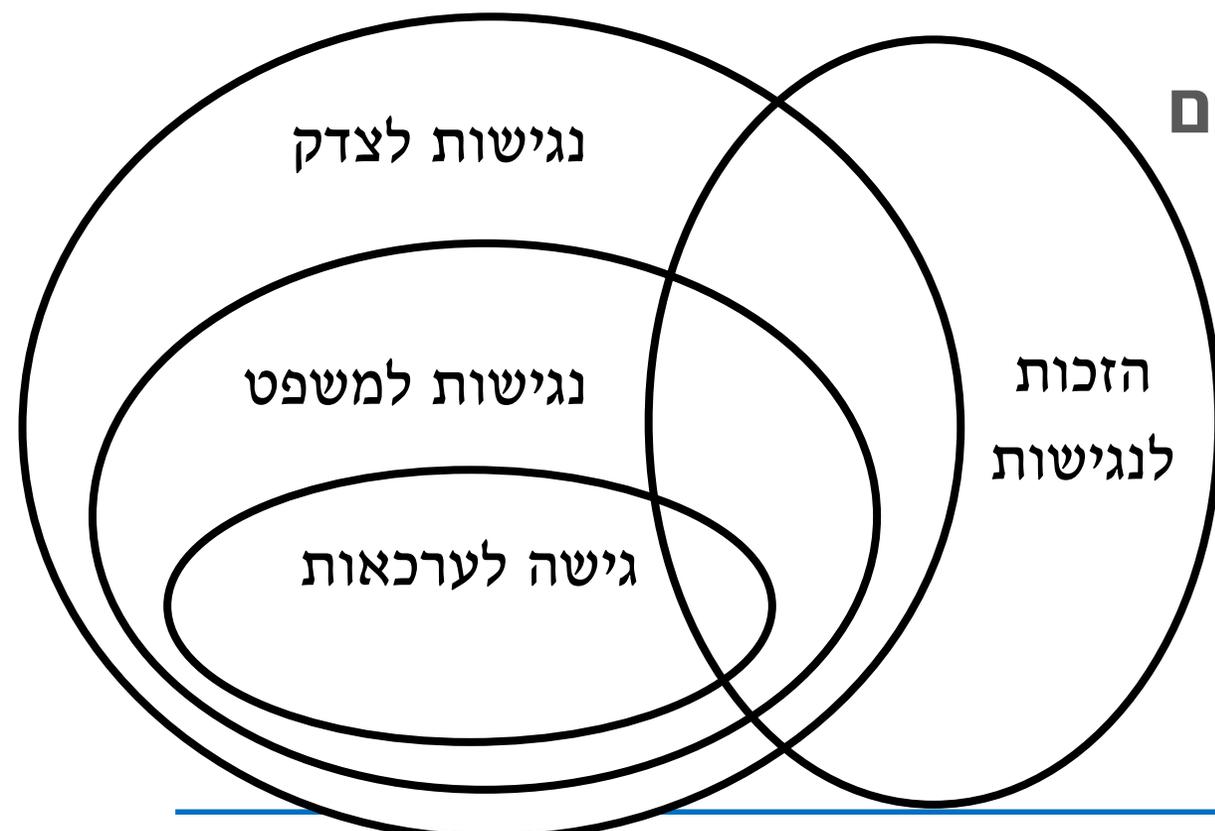
קבוצה מוחלשת: כלכלית חברתית ופוליטית
חויית חיים של דחייה
התמודדות עם קשיים אחרים בחיי היום-יום

מאפייני העילה:

קושי בהוכחת הפליה

הסטוריה:

זילזול מתמשך בהוראות

כך הוצג תיקון מס' 2 לחוק:

"וזה אולי החידוש הגדול ביותר - אנחנו שואלים מה נשתנה, מאין לנו הביטחון שהחוק הזה פותח תקופה חדשה, שכן עד היום, גם כלפי חוקים שהיו, היה די זלזול - הצעת החוק הזאת קובעת מנגנוני אכיפה, בהיבט מנהלי, **אזרחי** ופלילי."

[ח"כ שאול יהלום, פרוטוקול ישיבה 237 של הכנסת ה-16 (22.3.2005)]

"וכל האוכף - הרי זה משובח"

[כב' השופט רובינשטיין, רע"א 9568/16 פנחס אסולין נ' הדקה ה-90 בע"מ (9.3.2017)]

הגשת תביעה גם בעניין צד שלישי: ס' 19נג(א)

Torts for Non-Victims: The Case for Third-Party Litigation

2018 University of Illinois Law Review 1049 (2018)

Hebrew University of Jerusalem Legal Research Paper No. 17-4

47 Pages · Posted: 31 Oct 2017 · Last revised: 16 Feb 2020

[Ehud Guttel](#)

Hebrew University of Jerusalem - Faculty of Law

[Alon Harel](#)

Hebrew University of Jerusalem - Faculty of Law

[Shay Lavie](#)

Tel Aviv University - Buchmann Faculty of Law

Date Written: October 29, 2017

Abstract

Under the law, the power to sue and collect damages is granted exclusively to victims, namely, to those who can show that their interests were set back by others' behavior. By contrast, the law is much more generous in identifying defendants. A defendant can be liable for no reason other than that she is the "cheapest cost avoider."

This paper questions the axiomatic equation of plaintiffs with victims. Information hurdles as well as strategic concerns commonly render victims unable or unwilling to litigate. Accordingly, in many cases, the restriction of the right to sue only to victims protects wrongdoers from liability and results in under-enforcement. Against this backdrop, this paper argues that this problem can be remedied by extending the right to sue to individuals who are not victims. Precisely as the identity of defendants rests upon policy considerations, so the identity of plaintiffs should rest upon who is more likely to be incentivized to sue by prospects of compensation. Extending the power to sue to the "cheapest compensation seeker" would resolve chronic problems of under-deterrence. As the paper further shows, this solution outperforms other enforcement mechanisms currently applied by the legal system and is consistent with recent developments in tort law.

הגשת תביעה גם בעניין צד שלישי: ס' 19נג(א)

נציבות / ארגון - בעניינו של אדם. או בשם הציבור *parens patriae*

אם בעניינו של אדם - רק בהסכמתו. (*nihil de nobis sine nobis*)

בתיקון 23: גם תביעה בשם אדם.

ס' 19נג - בהליך אזרחי או מינהלי שענינו הפרת הוראות לפי פרק ה', לפי פרק זה או לפי הוראות הנגישות לפי לחוק התכנון והבניה, יכול שתוגש, נוסף על מי שהופלה או שנפגעה זכותו לפי הוראות פרק זה או החוק האמור, תובענה בידי הנציבות, **בין בשמה ובין בשם אדם מסוים**, או בידי ארגון העוסק בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ובלבד שאם עילת התביעה היא הפליה או פגיעה בזכותו של אדם מסוים, אותו אדם הסכים לכך.

גאווה: אודליה פיטוסי מבת ים נבחרה כחברה בוועדת האו"ם לאנשים עם מוגבלויות

בבחירות שנערכו במטה האו"ם התמודדו 27 מדינות על 9 מושבים בלבד. ישראל נבחרה בסבב הראשון, ופיטוסי נבחרה להיות חברה בוועדה בתמיכת 109 מדינות. ראש עיריית בת ים, צביקה ברוט: "את מהווה כבר שנים גאווה אדירה לעיר, וכעת גם למדינה כולה"

רגיה קאשי-רודנשטיין | עודכן 01.12.20, 11:16

אודליה פיטוסי, תושבת העיר בת ים, נבחרה אמש (שני) לשמש כחברה בוועדת האו"ם לאנשים עם מוגבלויות. פיטוסי נבחרה בתמיכה של 109 מדינות.

המקרה של אודליה פיטוסי

תאמ (י-ם) 56606-10-18 נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות נ' חברה קדישא אחידה לעדות הספרדים ובני עדות המזרח בירושלים

(- מבנה קבורה בקומות. חדש. בלי מעלית. אביה נקבר בקומה עליונה. לא יכלה להגיע לחלקת הקבר

(- הנציבות הגישה תביעה בעניינה. טענות הנתבעים?

פיצויים ללא הוכחת נזק (ס' 19נא(ב))

"קביעת (פיצויים ללא הוכחת נזק) מלמדת על הכרת המחוקק בחומרת הנזק שעלולה לגרום אפלייתו של אדם עם מוגבלות ... אך גם על רצונו להגן על אינטרסים ציבוריים החורגים מן התרופה הנקודתית, בין היתר באמצעות יצירת תמריצים והכוונת התנהגות"

ההסדר: 50,000 ₪, צמוד למדד פבר' 2005 (היום כ-69,200 ₪). התוויית שיקולים.

שאלות:

חזקה ראייתית או מטרה חינוכית/עונשית?

האם זכות אישית / זכות קבוצתית? האם לתת אפשרות לאדם עם מוגבלות לתבוע על מה שכלל לא נפגע ממנו אישית, אלא רק פגיעה קבוצתית?

כמה עוולות – כמה פיצויים?

פסיקה חדשה (יחסית...)

רע"א 2855/20 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 6.10.2022):

ברוב דעות של כב' השופטים סולברג ווילנר כנגד דעתה של כב' השופטת ברק-ארז: ניתן לפסוק באותה תביעה בין אותם צדדים פיצויים ללא הוכחת נזק מספר פעמים על הפרות שונות. הלכה זו נקבעה על אף הוראה לכאורה סותרת בחוק איסור לשון הרע שאינה קיימת אצלנו - ועל כן ניתן ללמוד לגבי החוק שלנו מקל וחומר.

פיצויים ללא הוכחת נזק מבוססים על חזקה שעצם ההפרה גרמה לנזק. תובע יכול לבחור באיזה מסלול לתבוע (עם/בלי הוכחת נזק) (ס' 25)
תכלית הפיצויים ללא הוכחת נזק כפולה: הן מטרה תרופתית והן מטרה חינוכית-הרתעתית. (ס' 39).

ת"צ 21458-03-14 ראובן ברון נ' רכבת ישראל (פורסם בנבו, 31.12.2022)

פיצויים ללא הוכחת נזק – על עצם ההפרה. גם כאשר הנתבע מגיש סקר שביעות רצון שממנו עולה שלכאורה הקבוצה מרוצה. עצם ההפרה – היא עצמה נזק.

בתביעה ייצוגית – לא ייפסק מלוא הסכום X מספר החברים בקבוצה (ולא קרוב לכך). נפסקו 500 ₪ X חברי הקבוצה (13.5 מש"ח פיצוי, 360 אש"ח גמול, 2 מש"ח שכ"ט).

אחריות אישית של נושאי משרה (19נב)

נעשתה עוולה כאמור בסעיף 19נא על ידי תאגיד, יהיה אדם אחראי גם הוא לעוולה, אם היה אותה שעה מנהל פעיל ראשי בתאגיד, מנהל פעיל בתאגיד הקשור לנושא העוולה, שותף, למעט שותף מוגבל, או עובד בכיר האחראי לתחום שבו נעשתה העוולה, אלא אם הוכיח שניים אלה: (1) העוולה נעשתה שלא בידיעתו (2) הוא נקט אמצעים סבירים בנסיבות העניין כדי למנוע את העוולה"

האחריות אישית – על פעולות תאגיד
חזקת אחריות – היפוך הנטל הראייתי

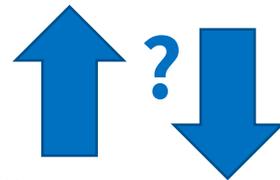
(הסדר דומה בפלילי)

יחסי גומלין בין הוראה זו להוראת החסינות לעובדי ציבור? (בפרט ברשויות מקומיות, שהן תאגיד).

חסינות עובד רשות ציבורית: סעיפים 7א, 7ג לפקודת הנזיקין

7א. (א) לא תוגש תובענה נגד עובד ציבור על מעשה שעשה תוך כדי מילוי תפקידו השלטוני כעובד ציבור, המקים אחריות בנזיקין; הוראה זו לא תחול על מעשה כאמור שנעשה בידעין מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו במעשה כאמור.

7ג. (א) הוגשה תובענה נגד עובד רשות ציבורית על מעשה שנעשה בעת מילוי תפקידו כעובד הרשות הציבורית, רשאים הרשות הציבורית או העובד לבקש, בתוך תקופה שתיקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שמתקיימים תנאי החסינות לפי סעיף 7א לגבי מעשה העובד...

19נב. נעשתה עוולה כאמור בסעיף 19נא על ידי תאגיד, יהיה אדם אחראי גם הוא לעוולה, אם היה אותה שעה מנהל ... אלא אם הוכיח שניים אלה: (1) העוולה נעשתה שלא בידיעתו (2) הוא נקט אמצעים סבירים בנסיבות העניין כדי למנוע את העוולה"

חזקות הפליה

ס' 19סה:

הוכיח התובע בהליך אזרחי לפי סעיף 19 אחד מאלה, חזקה שהנתבע פעל בניגוד להוראות אותו סעיף, כל עוד לא הוכיח הנתבע אחרת:

(1) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או סירב לתת שירות במקום ציבורי לאדם עם מוגבלות, לאחר שבירר פרטים הנוגעים למוגבלותו;

(2) הנתבע סירב לספק מוצר או שירות ציבורי, מנע כניסה למקום ציבורי או סירב לתת שירות במקום ציבורי, לאדם עם מוגבלות, ולא סירב או מנע כניסה כאמור, באותן נסיבות, למי שאינו אדם עם מוגבלות;

(3) הנתבע התנה הספקת מוצר או שירות ציבורי, כניסה למקום ציבורי או מתן שירות במקום ציבורי, לאדם עם מוגבלות, בקיום תנאי אשר אינו נדרש ממי שאינו אדם עם מוגבלות.

ס' 19לז-19לז – חזקות בעניין הפליה בביטוח.

אתגרים בייצוג בתביעות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות

אתגרים בתביעות לשוויון זכויות

נאבקים ונלחמים. חורשים תלם חדש

אתגר בייצוג אנשים עם מוגבלות. סיפור לא קל, מלווה סיפור אישי של התמודדות עם חוויית החיים. אחרי אירוע אפליה לפעמים התרסקות. זו נקודה מאוד קשה בחיים.

אי הבנה של חומרת הפגיעה

בתי משפט (ומקומות גישור) שאינם נגישים בעצמם

אתגרים בתביעות הנציבות

שמירה שהשיח יהיה שיח של זכויות ולא חסד. לא הקטנה של הזכות המשפטית. "נו אז מה"

ההפליה ברוב המוחלט - לא זדונית. "סימפטיה על הנייר" ("אמא שלי עם מוגבלות") וכו'.

הצעות לסגירה בפשרה של תרומה.

אתגרים מיוחדים בתביעות של הנציבות:

(1) אישור של היועץ המשפטי לממשלה לכל תביעה: אישור ייעוץ וחקיקה, מעורבות פרקליטות. במחלוקת – משנה ליועץ המשפטי לממשלה.

(2) רגולטור אימתני מול האזרח הקטן?

מימשיקי עבודה דגשים ובקשות בעבודה הפרקטית

צוות התביעות בנציבות

* 5 ליטיגטורים.

יוצאי פרקליטות ומשרדים מסחריים.
94.6% הצלחה בתביעות

* תביעות בשם הנציבות – נגישות, אפליה, תעסוקה
בעניינו של אדם / תוצאה של פיקוח יזום

• תביעות ועתירות עצמאיות בייפוי כוח; **גם נגד המדינה**

• עמדות של הנציבות לביהמ"ש

• עמדות לפרקליטות לצורך הגשת כתבי הגנה/עמדות לביהמ"ש: חוק שוויון, חוק זכויות
משתקמים ותקנות שכר מינימום, ייצוג הולם, ובכל תיק המעורר טענה לפגיעה בזכויות
אנשים עם מוגבלות

דגשים לעבודת המשפטן בשירות המדינה

- אנשים עם מוגבלות 20% מאוכלוסיית המדינה. זכאים לשירות שוויוני, תוך מתן מענה לצרכים המיוחדים
- אי עמידה בחובות שבחוק ובתקנות – מעמידה את המדינה בסיכון משפטי וכלכלי, לרבות תביעה ייצוגית
- ובסיכון בינלאומי – אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות
- חוק השוויון חוק ייחודי. מעין חוקתי. קובע הסדרים שלעיתים סוטים מעקרונות קלאסיים של המשפט.
- עמדת המדינה לא נקבעת רק דרך "החור שבגרוש". החלטות הממשלה מחייבות שילוב והכלה.
- להבהיר לגורמי המקצוע והמנהלים את חובתם.
- ניתן להיעזר בנציבות במקרים של ספק

ממשקי העבודה בתיקים אזרחיים

משרד המשפטים
המשנה לפרקליט המדינה
(עניינים אזרחיים)

כ"ו אלול, תשע"ה
10 ספטמבר, 2015

הנחית משנה לפרקליט המדינה (אזרחי) בדבר תהליכי עבודה ושיתוף הפעולה בין הפרקליטות לבין נציבויות השוויון - נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ונציבות שוויון הזדמנויות בעבודה

ממשקי העבודה בתיקים אזרחיים

2. בהליכים משפטיים שאינם נוגעים ישירות להפעלת סמכויות של אחת מהנציבויות, יכול ותעלה סוגיה הנוגעת לנושאים שבטיפול הנציבויות. כמקובל, בגיבוש עמדת המדינה ועמדת היועץ המשפטי לממשלה, נדרש לשקול את מכלול ההיבטים והאינטרסים הנוגעים לעניין ובכלל אילו גם את הנושאים הנוגעים לשוויון הזדמנויות בעבודה ושוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות.
 3. בהיות הנציבויות הגורם הממשלתי המופקד על קידום העקרונות והאינטרסים הציבוריים שצוינו לעיל, מוטלת על כלל גורמי הממשלה, והפרקליטות ביניהם, הכרח לשתף את הנציבויות בגיבוש העמדה המשפטית כאשר ההליך מעלה היבטים הנוגעים לתחומי פעולתן של הנציבויות.
 4. לפיכך, כאשר מתגבשת עמדת מדינה בהליך אשר מעורר שאלות הנוגעות לתחומי הפעולה של הנציבויות - על הפרקליט המטפל בתיק להקפיד על שיתוף הנציבות הרלבנטית בתהליך גיבוש העמדה המשפטית, כפי שנעשה לגבי כל גורם ממשלתי נוגע לדבר, לרבות בהתייעצויות המתקיימות עם גורמי המדינה לשם גיבוש העמדה שתוגש לבית המשפט.
 5. בהתקיים מחלוקת משפטית בין הנציבויות לבין גורם ממשלתי או ציבורי אחר, ייעשה תחילה מאמץ ליישוב המחלוקת על ידי הפרקליט המייצג בהליך בסיוע מחלקת יעוץ וחקיקה, ובמידת הצורך יובאו הדברים בפני פרקליט המחוז. ככל שלא יגיעו להסכמה תובא המחלוקת בפני המשנה לפרקליט המדינה (אזרחי) והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה).
- במקביל להנחיה זו, במחלקת יעוץ וחקיקה (חקיקה) גיבשו נהלים בדבר סדרי עבודה שוטפים בינם ובין הנציבויות, לרבות בהקשרים הנוגעים להליכים משפטיים, הנחיה זו מתואמת עם תהליכי עבודה אלו.

מספר דגשים בעבודה המשותפת - פרקליטות

- הבנה שהנציבות אינה גוף חיצוני למדינה. כבוד הדדי והערכה. להימנע מ"תרגילים".
- תחום שוויון הזכויות לאנשים עם מוגבלות הוא תחום ידע משפטי רחב, הדורש מומחיות
- עמדתנו שוות ערך לפחות לעמדת משרדי הממשלה המיוצגים.
- שיתוף מלא **בכל** תהליך העבודה על תביעות ועתירות רלוונטיות, כולל דיונים, מתחילתו.
- עבודה בלוחות זמנים סבירים
- עדכון בהחלטות / התפתחויות בתיק
- במקרים של חילוקי דעות עם משרד ממשלתי אחר – מעורבות ייעוץ וחקיקה (ציבורי – חוקתי, אשכול חברתי, תחום שוויון: עו"ד דן אורן, ראש אשכול חברתי; עו"ד טלילה דביר, רפרנטית שוויון זכויות).

מספר דגשים בעבודה המשותפת - פרקליטות

- עמדות: לא ברגע האחרון, לציין מועדים להגשה.
- לבחון הטענות של המשרדים גם מזווית ביקורתית של חוק השוויון
- איסור פרסום פרטים מזהים – חשש מהרתעת מתלוננים

תביעות בייפוי כח:

- * נוהגים לפנות למיצוי מוקדם מול הפרקליטות
- * תיקים נד המדינה- מס' הסתיימו בפשרה

שאלות?

סיכום – על מה דיברנו

חשיבות האכיפה

מדוע דיני נזיקין דווקא?

מבנה העוולה - והסדרים נזיקיים מיוחדים בחוק

דוגמאות לתביעות

אתגרים בייצוג אנשים עם מוגבלות בתביעת שוויון זכויות

תובענות ייצוגיות

השתלבות במטרות חוק תובענות ייצוגיות (ס' 1)

(1) מימוש זכות הגישה לבית המשפט, לרבות לסוגי אוכלוסייה המתקשים לפנות לבית המשפט כיחידים;

(2) אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו;

(3) מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין;

(4) ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות.

חוק ותקנות תובענות ייצוגיות – הוראות מיוחדות

מעמד מיוחד לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות:

א. רשות ציבורית – פרט 1 לתוספת הראשונה

הגשת תביעות ייצוגיות – ס' 4(א)(2)

השתתפות בדיונים והגשת עמדות – ס' 15

זכות להגשת התנגדות להסדרי פשרה – ס' 18(ד)

זכות להגשת עמדה ביחס להסתלקות – תקנה 11(ג)

ב. רגולטור רלוונטי – המצאת מסמכים

תקנות תובענות ייצוגיות 3,12,16

ג. חברות בקרן למימון תובענות ייצוגיות – ס' 27(ב)(7)

הוראה מיוחדת לעניין פיצויים ללא הוכחת נזק – ס' 20(ה)

בית המשפט לא יפסוק בתובענה ייצוגית פיצויים לדוגמה, וכן לא יפסוק פיצויים בלא הוכחת נזק, למעט בתביעה כמפורט בפרט 9 בתוספת השנייה...

תקנות האגרות

תקנה 7א (א) לתקנות בתי המשפט (אגרות)

בתובענה ייצוגית שאינה נגד רשות לפי פרט 11 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, תשולם אגרה ...

תקנה 20 (31):

... לא תשולם אגרה בעד העניינים שלהלן:

... תובענה ייצוגית לפי פרטים 6, 7 ו-9 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות;

תביעה ייצוגית נגד אגד

- התביעה הראשונה שהוגשה אי פעם על ידי המדינה. אוזכר באום.
- פניית ציבור בתחילת 2015. עשינו 570 פיקוחים. שליש מתוכם – לא תקין.
- מגעים מול אגד. פגישות. שיקרו לנו.
- אישור התביעה במשרד המשפטים – מסכת ייסורים. העברנו נוסח לאישור ביוני 2016, קיבלנו אישור אחרי יותר משנה. הוגשה באוגוסט 2017.
- משא ומתן לפני תשובה לבקשה לאישור
 - שנתיים וחצי, על סף פיצוץ פעמים רבות. מחלוקת עם משרד התחבורה.
 - אפליקציה call bus, תקציב 7.3 מיליון ש"ח. K702 שכ"ט + K200 לתובעים הייצוגיים. בכל 3 חודשים צוות היגוי לבחינת הגדלת היקף המשתמשים.

תביעה ייצוגית נגד אגד

H	G	F	E	D	C	B	A	
							כל המחירים בשקלים ללא מע"מ	1
					פיתוח	סה"כ	שם הפעילות	2
					יוני 2020 - יוני 2021			3
שנת תחזוקה V	שנת תחזוקה IV	שנת תחזוקה III	שנת תחזוקה II	שנת תחזוקה I				
יולי 2025 - יוני 2026	יולי 2024 - יוני 2025	יולי 2023 - יוני 2024	יולי 2022 - יוני 2023	יולי 2021 - יוני 2022				
149,600	149,600	149,600	149,600	414,400	712,800	1,725,600	פיתוח ותחזוקות אפליקציה וממשקים	4
43,600	43,600	43,600	43,600	43,600	130,000	348,000	הקמת ותחזוקת תשתיות ו back office	5
32,400	32,400	32,400	32,400	122,200	156,000	407,800	בדיקות	6
113,500	113,500	113,500	113,500	185,500	438,050	1,077,550	שירותים וניהול פרויקטים	7
252,000	252,000	252,000	252,000	252,000	42,000	1,302,000	שירות לקוחות	8
168,000	168,000	168,000	168,000	168,000	28,000	868,000	ש"ב וניטור	9
759,100	759,100	759,100	759,100	1,185,700	1,506,850	₪ 5,728,950	סה"כ עלות (ללא מע"מ)	10
						₪ 572,895	בצ"מ 10%	11
						₪ 6,301,845	סה"כ תקציב פרויקט	12
						₪ 7,373,158.65		13
								14
								15

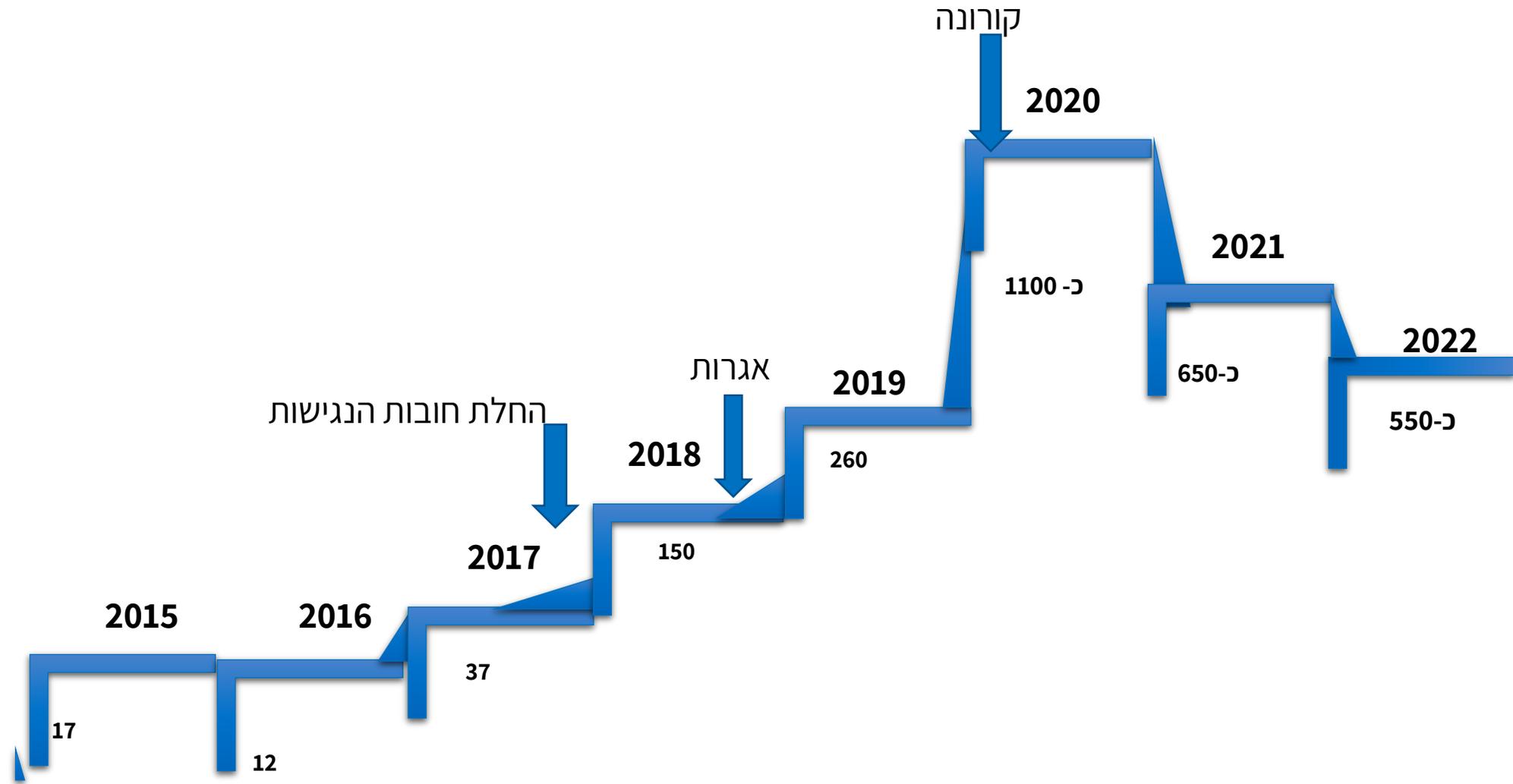
תקציב פרויקט

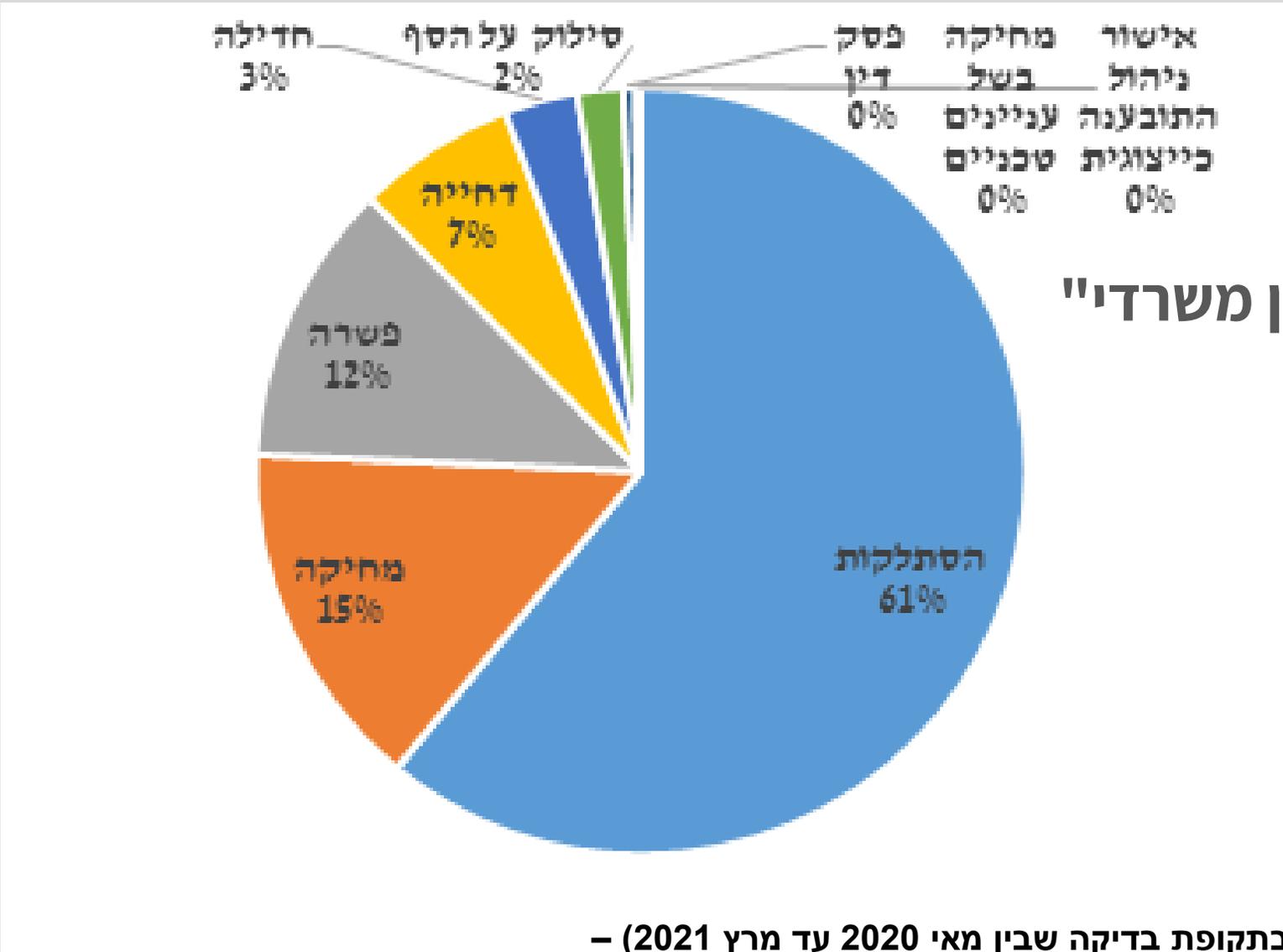
Call bus))

עליה דרמטית במספר התביעות הייצוגיות

מכוח פרט 9

עלייה במספר הבקשות לאישור תביעות ייצוגיות

מתוך הדו"ח "בין משרדי"

מבחינת נושאי ההסתלקויות (בתקופת בדיקה שבין מאי 2020 עד מרץ 2021) – כ- 54% מההסתלקויות המתוגמלות הוגשו בפרט של שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, כאשר 83% מתוכן הוגשו בתחום של פרסום הסדרי נגישות. בנוסף, בתחום של פרסום הסדרי נגישות כ- 96% מהתיקים הסתיימו בהסתלקות.

עמוד הבית < משפט וכלכלה

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות | ניתוח

הייצוגיות בעניין נגישות לנכים, הטענות לסחיטה והמלחמה שהכריזו החברות הנתבעות

לאחרונה הוגשו מספר תביעות ייצוגיות נגד חברות שונות, בטענה להפרת חוק שוויון הזדמנויות לאנשים עם מוגבלויות. החברות הנתבעות טוענות כי מדובר בתביעות סרק. ל"גלובס" נודע כי 12 חברות התאגדו תחת משרד עו"ד י' וינרוט והחליטו שלא להגיע לפשרה עם התובע אלא להיאבק בו

גלובס

חיפוש באתר

18.06.2020 מתן ברנר אבישי גרינצ'י

עמוד הבית < דעות < ד"ר יועד הלברסברג

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות | דעה

תביעות ייצוגיות בנושא נגישות ואיסור הפליה: לא לשפוך את התינוק עם המים

ריבוי התביעות איננו בהכרח דבר רע, הוא אינו אלא הגשמת רצונו המפורש של המחוקק להגביר את האכיפה בתחום זה

08.07.2020 ד"ר יועד הלברסברג

התוצאה

1. פעילות משמעותית של ארגונים עסקיים ולוביסטים להגביל את האפשרות לתבוע ייצוגית.

2. תוצאה של תביעות גרועות: זילות של התחום, עומס תיקים, והכי גרוע:

Hard Cases Make Bad LAW

3. דו"ח הצוות ה"בינמשרדי". בעיקר:

ביטול הפטור מאגרה

חובת פנייה מוקדמת – ומנגנון בירור מחוץ לבית המשפט.

הבעיות בדו"ח ה"בינמשרדי"

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

ירושלים : ט"ו בתמוז תשפ"ג
04 יולי 2023

מספרנו : 044-99-2023-000364
תיק : עמדת הנציבות- תובענות ייצוגיות

לכבוד
כרמית יוליס, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (אזרחי)
הצוות הבין-משרדי לבחינת ההסדרים הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

**הנדון : עמדת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ביחס המלצות הצוות הבין-משרדי
לבחינת ההסדרים הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2016 (מרץ 2023)**

1. להלן מובאת עמדת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ביחס להמלצות הצוות הבין-משרדי לבחינת ההסדרים הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "הנציבות"; "הצוות"; "חוק תובענות ייצוגיות"). עמדה זו גובשה לאחר שקיימנו סדרת פגישות ארוכה עם אנשים עם מוגבלות המגישים תובענות בתחומי העיסוק של הנציבות, עם עורכי הדין המייצגים אותם, וכן בשנים האחרונות שמענו רבות את נציגי הנתבעים.

דו"ח הצוות הבין משרדי – ביקורת הנציבות

- (* כולל טעויות מביכות (האפשרות נוספה בחוק תובענות ייצוגיות?) והנחות לא נכונות (הסתלקויות – ביוזמת בתי המשפט!)
- (* נכתב תוך הפרת התחייבות בינלאומית של ישראל.
- (* נכתב תוך הפרת התחייבות שניתנה לנציבות להיות שותפה.
- אנחנו קיימנו שיתוף ציבור. שלחנו חוות דעת בת 12 עמודים לנסות לתקן את העניין.
- (* השימוש במינוח של "תביעות קלות ערך" – בעייתית. נוגדת פס"ד של העליון. נוגדת עמדת נציבות. נוגדת קביעת פיצויים ללא הוכחת נזק.
- (* קביעת אגרה – דווקא ל"תביעות המשוכפלות" לא תיצור בעיה. גלגול האגרה מתיק אחד למשנהו – והתוצאה שהנטל ייפול דווקא על הנתבעים הקטנים.
- (* ביטול הפטור מאגרה – למה על תביעות הפליה?
- (* קו הגבול במנגנון בירור חוץ תביעה לא צריך להיות בנזק לקבוצה אלא באפשרות לתקן – האם קל או קשה.
- (* יש לחייב פיצוי לקבוצה. פיצוי סטטוטורי לפי טיב ההפרה, עלות התיקון וגודל העסק.
- (* גם כשמתקיים מנגנון הבירור - יש לאפשר הגשת תביעה על נזק מוכח (לא בלי הוכחת נזק).
- (* נדרש מנגנון שיוודא ביצוע של הסרת המחדל. ואם חוזרים עליו אז שתהיה אפשרות לתבוע.
- (* נדרשת הגבלת הזמן למענה, 45-60 יום, ואם לא הסכימו – אז כפל פיצוי.
- שאלות נוספות: אגרה לשימוש במנגנון? חובת שימוש בעורך-דין? פרסום?

בר"מ 6124/20 חטיב נ' ראש העין

מספר תובענות ייצוגיות נגד רשויות מקומיות בגין היעדר פרסום נגישות של גנים ציבוריים.

שאלת הסמכות העניינית: האם נתונה לבימ"ש אזרחי או לבימ"ש לעניינים מנהליים?

המחוזי קבע שלבימ"ש אזרחי נתונה הסמכות העניינית ובית המשפט העליון הפך את ההחלטה וקבע שהסמכות העניינית נתונה לבית משפטי לעניינים מנהליים.

לבחון טוב את הדברים. מתי בבימ"ש לעניינים מינהליים? כשזה תוצאה שהסמכות של רשות כרשות. (מחלוקת בין הנציבות+פרקליטות+אשכול חברתי לבין אשכול סמכויות).

באותו פסק דין, באמרת אגב: ישנו מכשול נוסף שעומד בפני בקשות אלו שכן פרט 9 מאפשר הגשת תובענה בעילה לפי פרק ד', ה', ה', 1 לחוק, אבל חובת הפרסום נקבעה בתקנות.

יש להגיש תביעות טובות. בתביעה: הפרו הוראות תקנות השוויון.

עילת התביעה האמיתית היא מכוח סעיף 19נא. לא הפרת חובה חקוקה של התקנות.

אוביטר

סיכום – מה ראינו?

תביעות בתחום שוויון הזכויות מתאימות בדיוק למטרות חוק תובענות ייצוגיות

הסדרים מיוחדים בחוק ובתקנות התובענות הייצוגיות

תביעה ייצוגית ראשונה של המדינה

עלייה בכמות התובענות הייצוגיות מכוח פרט 9 – והשפעתה

הדו"ח ה"בינמשרדי" – והביקורת עליו

עניין חטיב

תודה
על
ההקשבה!
בהצלחה

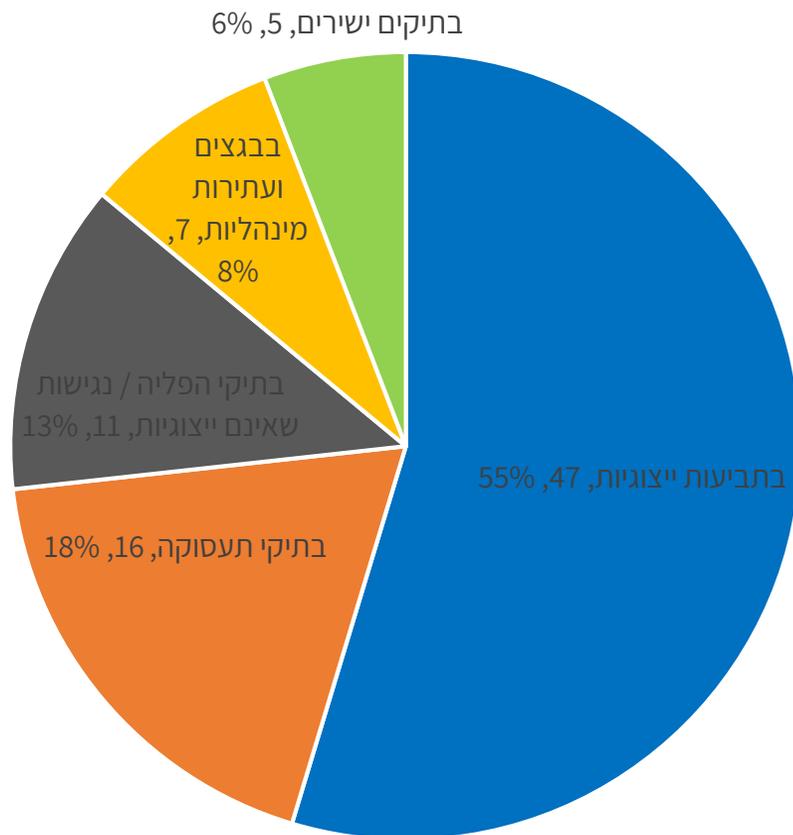
ולזכור כל העת את מטרת החוק

הרחבה

(דוגמאות תביעה)

עמדות וחוות דעת לבית המשפט ולפרקליטות

עמדות בשנת 2022

בנוסף להגשת תביעות, אנו מגישים עמדות ומעורבים בתיקים רבים בהם נדרשת חוות דעתנו.

- **תובענות ייצוגיות בנושאי נגישות כגון – גביית דמי חניה, הנגשת דוכני מפעל הפיס, אירועים ברשויות מקומיות, אי הנגשת עמדות מודיעין בתחנות מרכזיות, אי הנגשת סניפי דואר, אי הצגת כתוביות סמויות בשידורי ספורט, הנגשת הצגות תיאטרון, הנגשת רשתות אופנה וחניונים אוטומטיים, הנגשת רכבים להשכרה ועוד.**

- **בג"צים הקשורים לשוויון אנשים עם מוגבלות – הסעות ילדים משולבים לבית הספר, קצבת נידות לעיוורים, חובת השתלמות של מתורגמנים לשפת סימנים, אכיפת איסור חנייה על מדרכה ועוד.**

- **חוות דעת לבית המשפט – בתיקי תעסוקה, הפליה ונגישות**

תובענה ייצוגית נגד אגד בגין העדר כריזה

התובענה הייצוגית הראשונה מטעם המדינה הוגשה בידי נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, יחד עם שני אנשים עם מוגבלות שהתלוננו על היעדר כריזה ובשם של 45 אלף אנשים עם מוגבלות. זו הפעם הראשונה שרשות ציבורית מגישה תובענה ייצוגית.

הנציבות טוענת כי חברת אגד מפרה את חוק ותקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות באופן שיטתי, בכך שאינה מפעילה מערכת כריזה בכלל האוטובוסים העירוניים שפועלים מטעמה. בנוסף לתלונות שהתקבלו, ומתוקף סמכותה של הנציבות, ערכו מפקחיה סדרה של בקורות מדגמיות באוטובוסים העירוניים, שהתפרסה על פני תקופות שונות וחודשים רבים. בבקורות שנערכו נמצא כי אגד הפרה בצורה נרחבת ומתמשכת את חובותיה לבצע כריזה, ומתוך 570 פיקוחים, זהו 156 מקרים נפרדים של הפרות - כ-30%.

נוכח ההפרות השיטתיות, דורשת הנציבות כי בית המשפט יורה לאגד לפצות את חברי הקבוצה בסך כולל של 67.5 מיליון ₪, ויחייבה לעמוד בדרישות החוק, באמצעות צו עשה.

תביעה בדבר נגישות בית ספר

אלא, ילדה בת 12 ממשד, תלמידת כיתה ו', סובלת מאז הייתה בכיתה א' מכך שבית הספר אינו נגיש. היא אינה יכולה להשתמש בשירותים לבדה, אינה יכולה להגיע למעבדה, אינה יכולה להגיע לספריה, אינה יכולה להגיע לחצר, ועוד.

על אף עשרות פניות של המשפחה ושל הנציבות, ועל אף צו להחלת נגישות שהוצא נגד המועצה המקומית, ועל אף שמימון ההנגשה נעשה רובו ככולו בידי משרד החינוך – המועצה לא עשתה דבר. **אפילו לא פנתה למשרד החינוך בעניין!** לפיכך, ולאחר הליך שניסינו לבצע אצל הממונה על המחוז במשרד הפנים – הוגשה תביעה נגד המועצה, נגד שני ראשי המועצה האחרונים, ונגד מנהל מח' החינוך במועצה. התביעה הוגשה על סך 125,000 ₪, ורק לאחריה התחילו לבצע את עבודות הנגישות. התביעה מתנהלת כעת בבית המשפט.

תביעות בתחום נגישות אירועים

תביעה 1: אדם המתנייד בכסא גלגלים, ובת זוגתו, הזמינו מחברת כרטיסים כרטיס למושב מותאם וכרטיס רגיל הצמוד אליו, למופע של אלביס שהתקיים בהיכל התרבות בת"א. הם ווידאו טלפונית וכן במעמד קבלת הכרטיסים כי אכן המדובר בכרטיס למושב מותאם וכרטיס רגיל הצמוד אליו. במועד המופע, עם כניסתם להיכל התרבות, גילו בני הזוג כי הכרטיסים אינם באזור הנגיש וכי הם יאלצו לשבת בנפרד במהלך כל המופע שאורכו כשעה וחצי, וכך היה: אחד ישוב בכיסא גלגלים במעבר ואשתו ישובה מאחוריו. בני הזוג לא הצליחו ליהנות מהמופע גם בשל העובדה שנאלצו לשבת בנפרד וגם בשל הקושי האמיתי בסיוע שנוצר בשל הפרדה הזו.

לאחרונה התביעה הסתיימה בפיצוי כספי בסך 40,000 ₪.

- תביעה 2: הוגשה בעניינם של 3 אנשים עם מוגבלות בניידות אשר נתקלו בקשיים רבים מול הנתבעים החל מתהליך הזמנת הכרטיסים לאזור הישיבה הנגיש במופע של להקת קווין שהתקיימה בפארק הירקון בתל אביב, ובהמשך גילו כי במופע עצמו לא נשמרו עבורם כסאות במתחם הנגיש.
- בהסדר פשרה נקבע 20000 ₪ פיצוי לכל אחד מהאנשים, ובסך הכל 60,000 ₪.

תביעה נגד רשת סופרמרקטים בדבר אי כיבוד הזכות לפטור מתור

תביעה הוגשה בעקבות שני מקרים של אי כיבוד הזכות לפטור מתור של פונה בסניף של רשת סופרמרקטים. במקרה הראשון, הגיע הפונה לקופת הסופרמרקט, וביקש לקבל קדימות בעמידה בתור.

הוא פנה לקופאית, הציג את התעודה בצירוף תעודה מזהה, והסביר לה כי הוא זקוק, וזכאי, לערוך את החשבון ללא המתנה בתור. הקופאית סרבה בטענה כי עליו לבקש רשות מהעומדים בתור. במקרה השני, סירב מנהל הסניף לאפשר לפונה לממש את זכותו וביקש ממנו שימתין מחוץ לסופרמרקט עד שהתור יתקצר.

על פי תקנות נגישות השירות אם יש תור כדי לקבל שירות, נותן התור צריך לספק את השירות בלא המתנה בתור לאדם עם מוגבלות שיש לו תעודת נכה תקפה המציינת את זכאותו להתאמת פטור מתור. תעודת נכה זו היא אחת מאלה:

התביעה הסתיימה בפשרה על סך 37,500 ₪.

קבלת שירות בלי להמתין בתור

אם יש תור כדי לקבל שירות, נותן השירות צריך לספק את השירות בלא המתנה בתור לאדם עם מוגבלות שיש לו תעודת נכה מהסוג המפורט בהמשך או למלווה שלו. נותן השירות רשאי לדרוש מאדם עם מוגבלות להציג תעודת נכה תקפה המציינת את זכאותו להתאמת פטור מתור. תעודת נכה זו היא אחת מאלה:

1. תעודת נכה שהנפיק המוסד לביטוח לאומי לאדם עם מוגבלות שכלית, נפשית, או אדם על הספקטרום האוטיסטי, שנקבעה לו נכות רפואית בשיעור 50 אחוזים או יותר בתחומים אלה.

2. תעודת נכה שהנפיק המוסד לביטוח לאומי לילד נכה עם מוגבלות שכלית, נפשית, או ילד על הספקטרום האוטיסטי, לפי חוק הביטוח הלאומי.

3. תעודת נכה שהנפיק האגף לשיקום במשרד הביטחון, לאדם המקבל תגמול לפי חוק הנכים, שהוא אדם עם מוגבלות נפשית או שכלית, ושנקבעה לו נכות רפואית בשיעור 50 אחוזים או יותר.

שימו לב! יש להציג את התעודה ולבקש מנותן השירות לקבל את השירות בלא המתנה בתור.

ההתאמה אינה תקפה בתור שהמתנה בו היא במכונית, כגון בכניסה לגן לאומי או בתחנת דלק.

תביעה - הפלייה במונית נגישה

עבור נסיעה לבית החולים קפלן במונית נגישה נדרש תשלום של 250₪, בניגוד למחיר של כ-40₪ שהיה נדרש אילו הופעל מונה.

הנציבות הגישה תביעה נגד נהג המונית, והתביעה הסתיימה בפשרה שלפיה הנהג שילם 15,000₪ פיצוי, התנצל והתחייב שלא להפלות בעתיד.

שתי תביעות - אוטובוסים מיוחדים

התקנות מחייבות מי שעיסוקו בהשכרת אוטובוסים מיוחדים (לטיולים) - להעמיד להשכרה אוטובוס נגיש במחיר זהה לאוטובוס שאינו נגיש.

בעקבות פיקוחים של הנציבות, הוגשו בינתיים שתי תביעות נגד חברות אוטובוסים שדרשו מחיר גבוה יותר עבור אוטובוס מונגש.

שתיהן הסתיימו השנה בהסדרי פשרה, בסך 45,000₪ ובסך 62,500₪, לרבות התחייבות של חברת האוטובוסים לעמוד בתקנות.

תביעה - הפליית עיוור במונית

תביעה בסך 125 אלף שקל הוגשה נגד חברת מוניות ושני נהגי מונית מטעמה בשל סירובם לתת שירות לאדם עם מוגבלות בראייה, המתנייד עם כלב נחייה.

התביעה הוגשה בעקבות מקרה של אדם עיוור המתנייד באמצעות כלב נחייה אשר ניסה להזמין מונית מחברה גדולה מתל אביב לביתו. אמנם מונית הגיעה תוך מספר דקות, אך כשהבחין הנהג כי הוא מלווה בכלב נחייה, הוא סירב להעלות אותו למונית בטענה שהיה עליו להודיע מראש שהאיש מלווה בכלב נחיה. גם מונית נוספת מאותה חברה שהוזמנה סרבה להעלות את הנוסע.

תביעה - הפליה בתחבורה ציבורית

פונה צעיר עם מוגבלות בראייה, אשר נעזר בכלב נחייה. ביקש להגיע עם חברו מירושלים לרמת גן. עם עלייתו לאוטובוס, הנהג הנתבע, צעק עליו לפני שאר הנוסעים ואסר עליו לעלות יחד עם כלב הנחייה שלו, בטענה שעל פי החוק הכלב חייב לעלות עם מחסום על פיו. כל נסיונותיו של האדם להסביר לנהג כי מדובר בכלב נחיה הפטור מהשמת מחסום על פיו, ואף הצגת תעודת עיוור ומסמכים של הכלב לא צלחו והנהג אף סגר את האדם באוטובוס עד שבירר את הנושא.

לאחרונה הסתיימה התביעה בפשרה הכוללת פיצוי לפונה בסך 15,000 ₪, והתחייבות של חברת האוטובוסים לבצע הדרכה מרוכזת לכלל העובדים, וכן לכל נהג אשר ייקלט לעבודה, בנושא הוראות חוק השוויון ולגבי אופן ההתנהגות הנדרש ע"י הנהג כלפי אנשים עם מוגבלות.

סיכום – מה ראינו?

דרושה אכיפה!

אכיפה אזרחית ממלאת תפקיד מרכזי

בחוק השוויון הסדרים מיוחדים – שסוטים במכוון מהעקרונות הקלאסיים של המשפט האזרחי

פיצויים ללא הוכחת נזק

אחריות אישית על נושאי משרה

זכות תביעה לצדדים שלישיים

נטלי הוכחה

דוגמאות לתביעות שהוגשו בידי הנציבות

מימשקי העבודה בינינו

תודה
על
ההקשבה!
ובהצלחה